Asiantuntijalausunto, Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, 20.3.2025 klo 12.15

Santtu Sundvall
Yksikön päällikkö
Arviointi ja tiedolla johtaminen

KEHA-keskus
UF-centret

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus

Työvoimapalveluiden tuloksellisuuden arviointiin liittyvä lakipohja

- KEHA-keskuksen uusi lakisääteinen tehtävä on on arvioida ja seurata säännöllisesti työvoimapalvelujärjestelmän ja yksittäisten työvoimaviranomaisten palveluiden tuloksellisuutta ja vaikutuksia
- Tehtävistä on säädetty laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä, laissa kotoutumisen edistämisestä, laissa elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä jälkimmäiseen lakiin tehdyssä asetuksessa (387/2024)
- KEHA-keskuksen tulee jatkossa arvioida ja seurata säännöllisesti:
  - a) Työvoimapalveluille asetettujen **valtakunnallisten tavoitteiden** edistymistä
  - b) työvoimaviranomaisten **toiminnan ja resursoinnin keskeiset tunnusluvut**;(mm. työvoimapalveluiden kokonaiskustannukset, palveluiden kustannustehokkuus, palveluiden henkilöstöresursointi)
  - c) työvoimapalveluiden **toimivuutta, käyttöä, saatavuutta, laatua ja vaikutuksia**; (mm. työttömien työllistymiset avoimille työmarkkinoille, työllistymiseen kuluva aika, palveluiden jälkeiset sijoittumiset)
  - **d) työnhakija- ja työpaikkamäärien** kehitystä ja koostumusta;
  - e) työvoimapalveluiden järjestämiseen ja työvoimaviranomaisten työttömyysturvaan liittyvien **lakisääteisten tehtävien toteutumista**. (mm. työnhakijan palveluprosessin lakisääteiset edellytykset, työttömyysturvaprosessi)

Miksi työvoimapalveluiden tuloksellisuuttaa arvioidaan keskitetysti?

- TE-toimistojen tuloksellisuutta tai niiden käyttämien palvelumallien eroja ei ole systemaattisesti vertailtu, seurattu tai arvioitu
  - Kun palvelujärjestelmä hajautui vuoden 2025 alussa 15 ”samankaltaisesta” toimistosta 45 itsehallinnolliseen ja monimuotoiseen työllisyysalueeseen, tuli palvelujärjestelmän vaikutustenarvioinnista entistäkin tärkeämpää
- Keskeisenä arvioinnin ja seurannan kohteena on työnhakijoiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille, käytetyt palvelut sekä palveluiden kustannukset
  - Kunnissa työvoimapalveluiden rahoitus joutuu kilpailemaan muiden toimielinten kanssa, joten konkreettisten vaikutusten esiin tuominen on entistä tärkeämpää
- Työvoimapalveluiden uusi rahoitusmalli painottaa ensikädessä työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille
  - Ilman tulotietorekisteristä saatavaa tietoa rahoitusmallin vaikutusten arviointi on hataralla pohjalla
- Keskitetty vaikutusten arviointi yhtenäisellä tietopohjalla vahvistaa sekä kuntien että valtion käsitystä järjestelmän, lainsäädännön ja prosessien kehittämistarpeista ja vahvuuksista

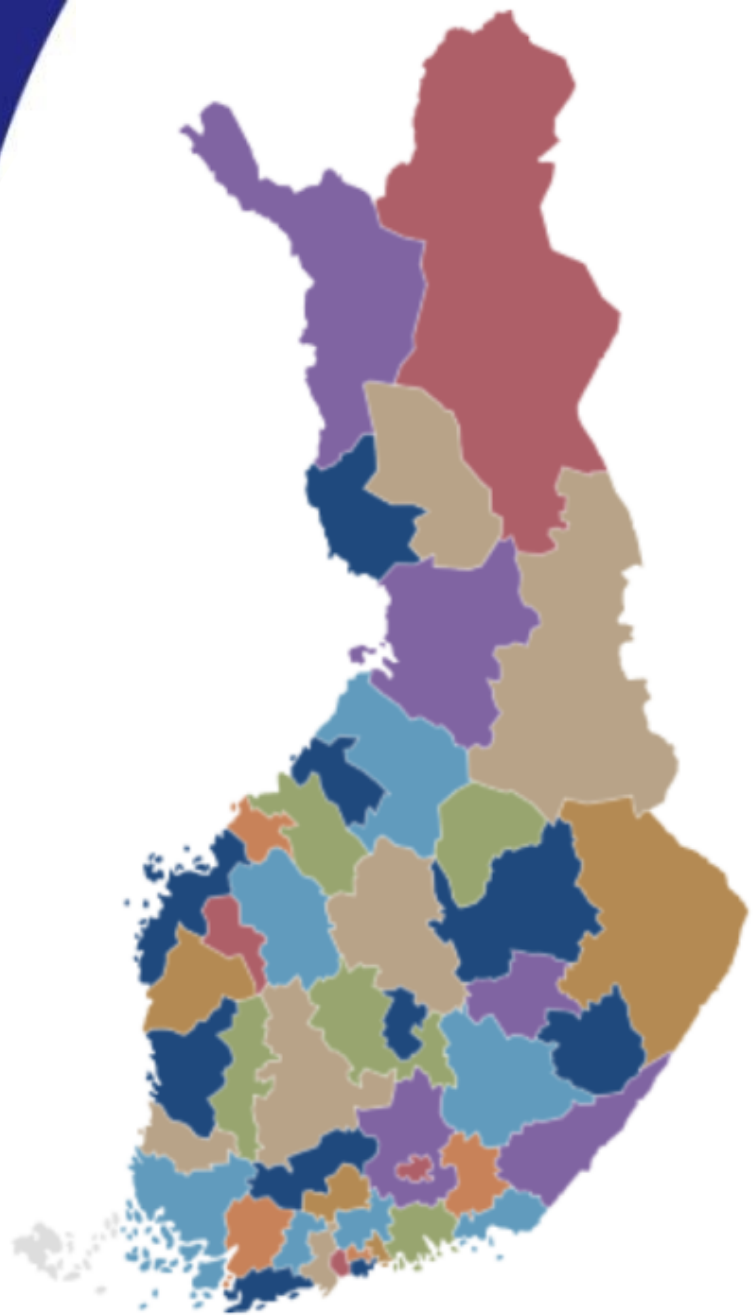

KEHA-keskuksen tietoprofiili tulotietorekisteriin

- TE-palvelu-uudistuksen yhteydessä lakia tulotietojärjestelmästä muutettiin niin, että KEHA-keskukselle (ja TEM:lle) avattiin tiedonsaantioikeus tulotietojärjestelmään
  - Perusteena lakisääteinen tehtävä arvioida ja seurata työvoimapalveluiden tuloksellisuutta
- Lakimuutokseen pohjaten KEHA-keskus ja verottaja ovat määritelleet erillisen työvoimapalveluiden arviointiin liittyvän tietoprofiilin
- KEHA-keskuksen tietoprofiili sisältää tällä hetkellä:
  - Palkanmaksajan tiedot (osoite, postitoimipaikka, sektori jne)
  - Palvelussuhdetiedot (palvelussuhdetyyppi, osa-aikaisuusprosentti)
  - Palkanmaksukausitiedot (palkanmaksun alkupv, loppupv,
  - Tulolajitiedot ja palkkaerittelyt (yhteissumma ja erityyppiset palkkiot ja korvaukset)
  - Etuuden maksajan tiedot (kassa, kela…)
  - Etuuden määrä ja maksuaika
  - (Työttömyyteen liittyvät) etuustyypit ja korvaukset (n. 165 etuutta ja korvausta)
- KEHA-keskus tilannut käyttöönsä noin 500 000 työnhakijan olevan tiedot sekä n. 500 000 alle 2 v. ns. passiivirekisterissä olevan entisen työnhakijan tiedot.

Tulotietorekisteri mahdollistaa työvoimapalveluiden tehokkaamman arvioinnin (1)

- Tällä hetkellä työvoimapalveluiden vaikutuksia/tuloksellisuutta ei voida luotettavasti arvioida työllistymisinä
  - Työnhakija-asiakkaalla ei ole velvoitetta ilmoittaa työnhakunsa päättymissyistä työvoimaviranomaiselle
  - Myöskään työnantajalla ei ole velvoitetta ilmoittaa esimerkiksi työpaikkojen täyttymisestä tai täyttymistavasta viranomaiselle
- Esimerkiksi KEHA-keskuksen virallisen Työnvälitystilastoon rekisteröidyistä työnhaun päättymissyistä noin kolmannes on tuntemattomia
- KEHA-keskuksen vuonna 2023 toteutetun selvityksen pohjalta tulotietorekisteri tulee parantamaan etenkin työllistymisten arviointia noin 10 prosenttia

Tulotietorekisteri mahdollistaa työvoimapalveluiden tehokkaamman arvioinnin (2)

- Jatkossa KEHA-keskuksen valtakunnalliset ja kaikille avoimet seurannan mahdollistavat mm. seuraavien mittarien tarkastelun:
  1. Avoimille työmarkkinoille työllistyneiden määrä per kuukausi
  2. Työttömän työnhakijan keskimääräinen työllistymisaika työn-haun/työttömyyden alusta
  3. Työnhakunsa aloittaneiden virta avoimille työmarkkinoille 3, 6 ja 12 kk työnhaun aloituksen jälkeen (%)
  4. Kuinka moni työllistynyt palaa työnhakijaksi 3kk tai 6 kk työllistymisen jälkeen (työllistymisen pysyvyys) %
  5. Työnhakijan sijoittuminen avoimille työmarkkinoille aktiivitoimenpiteisiin kuuluvien työvoimapalveluiden (työvoimakoulutukset, valmennukset, kuntouttava, kotokoulutus, palkkatuki, starttiraha, omaehtoinen opiskelu, työkokeilu) päättymisen jälkeen 3, 6 ja 12 kk (%)
  6. Sijoittuminen avoimille työmarkkinoille 1-2 vuotta viimeisen kotoutumissuunnitelman päättymisen jälkeen
  7. Aktiivitoimenpiteisiin osallistuneet henkilöt, joiden työnhaku on päättynyt työllistymiseen ja palveluun kohdistunut euromäärä (keskiarvo)
  8. Työllistyneen työnhakijan tulotason (€) kehitys työnhaun päättymisen jälkeen verrattuna työnhakua edeltävään tulotilanteeseen (optio)
  9. Palveluiden kustannustehokkuus: Mahdollisuus jatkossa arvioida työllisyyden hoidon kokonaiskustannuksia (panokset) työllistyneiden työnhakijoiden määrään (tuotos) sekä pitkällä kantamalla arvioida työllistyneistä seuranneita verokertymiä kuntien näkökulmasta
- Työllistyneen käsite vaatii erityistä määrittelyä (esim. perustuuko euromääräiseen tulotasoon, viikkokohtaiseen työaikaan jne)

Tulorekisteristerin käytössä todettuja haasteita ja kehittämistarpeita

- **Tulorekisteritiedon laatuun liittyvät haasteet**
  - Noin puolet tulorekisteriin ilmoitetuista tiedoista ovat työnantajille vapaaehtoisia
  - Esimerkiksi työsuhteen laatu on erityisen olennainen työllistymisen pysyvyyden näkökulmasta, tiedot kuitenkin rikkonaisia
  - Voidaanko suurempi osa tiedoista muuttaa pakollisesti ilmoitettaviksi?
- **Tulorekisteritiedon toimittamiseen liittyvät tekniset haasteet**
  - Tulorekisteritiedot joudutaan toimittamaan noin 200 erillisenä tietopakettina, joiden joukossa yhdenkin virheen toteaminen johtaa prosessin uusiutumiseen
  - Johtuu siitä, että KEHA-keskuksen tietolupa on ns. rajattu (koskee työnhakijoita ei koko väestöä)
- **Tulorekisteritiedon tiedonsaantioikeuksiin liittyvä yhdenvertaisuus**
  - Tulorekisteriä koskeva tietolupa kattaa laissa vain KEHA-keskuksen ja TEM:n. Työvoimaviranomaisille ei voida luovuttaa tietoa muuta kuin salatussa tilastomuodossa
  - Tämä haastaa sekä valtakunnallisesti keskitetyn tilastoinnin kehittämistä sekä yhteistyötä kuntasektorin kanssa
- **Tietolupa koskee vain lakisääteisiä työvoimapalveluita**
  - Esim. kuntien ei-lakisääteisiä palveluita ei voida nykyisen lainsäädännön pohjalta arvioida, eikä KEHA:lla ole edes näkymää palveluvalikoimaan

Kiitoksia

Santtu Sundvall

Yksikön päällikkö

Santtu.sundvall@ely-keskus.fi

www.keha-keskus.fi

Tämä asiakirja KEHA/16820/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/16820/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Westerlund Jaakko 18.03.2025 15:30

Ratkaisija Heikkilä Heikki 18.03.2025 16:20